

JOZEF KARIKA

NA SMRT

Unikátní mix
historické ságy,
thrilleru
a hororu

ARGO

NA
SMRT

JOZEF KARIKA

NA
SMRT

Přeložil
Jiří Popiolek

ARGO

Czech edition © ARGO, 2020

Na smrt'

Copyright © Jozef Karika, 2012

Translation © Jiří Popiolek, 2020

ISBN978-80-257-3126-0 (váz.)

ISBN978-80-257-3162-8 (e-kniha)

Věnuji mámě.

KNIHA PRVNÍ

Prolog

Ružomberok, leden 1945

Sturmbannführer SS stojí na zasněženém palouku. Vysoký muž vypadá v tiché bělobě sněhu jako vykřičník. Kostnatá postava v černé uniformě do zimního lesa nezapadá. Kazí okolní harmonii, přináší něco rušivého. Klid narušuje i hemžení esesmanů Sonderkommanda 7a a kvílení zajatců, kteří stále doufají, že je zachrání zásah prozřetelnosti nebo aspoň světské spravedlnosti. Náрек, zoufalé výkřiky, kletby i prosby se odrážejí od ledových krystalků obalujících kmeny borovic a smrků.

Sturmbannführer lhostejně sleduje, jak se jeho deset chlapů rozestavuje. Někteří míří na zajatce samopaly MP 40, další hledají nejvhodnější místo k popravě, dva postávají opodál a drží na řemenech čtveřici psů. Němečtí ovčáci ticho nenarušují, jsou vycvičení tak, aby dělali svému plemeni čest. Sedí a sledují scénu lačnými pohledy.

Sturmbannführer má podobný pohled. Vyzařuje z něj inteligence, ale nic víc, nic lidského, žádné teplo – na takové hlouposti dávno zapomněl. Má jasný pohled, dokonale průzračný, vždyť čistota je jeho životním krédem. Kvůli ní vstoupil před jedenácti lety do SS – k jednotkám, jejichž posvátným úkolem je očistit německou vznešenost od všeho, co ji kdy poskvřnilo.

Sem, na lesní palouk, přivedli odpad. Teď tihle nelidé stojí nastoupení před hlavními samopalů. Vystrašení, plačící, láteřící nebo nepřírozeně zamlklí. Sturmbannführer se však obelhat nedá. Prošel náročným výcvikem, aby nepodleh soucitu. Před ním nestojí lidé, je to jenom odpad, vždyť cítí jejich smrad!

Hrstka nelidí se vzepjala, chtěli uškodit německé věci, ale zle se přepočítali. Až sem, k pozemkům Liskové u Ružomberku, doléhá dunění z fronty, která zuří čtyřicet kilometrů odtud. Asi jim připadalo, že hordy z východu jsou už blízko, že židobolševici brzy zboří všechno krásné a vznešené, co západní civilizace vytvořila.

Jenže nepřejícníci se přepočítali, o ničem pořád není rozhodnuto. Vůle, jediné vůle určuje, kdo zvítězí, a kdo prohraje, všechno ostatní je druhořadé. Německá vůle, jeho vlastní vůle je totiž jako z oceli. Sturmbannführer je fanaticky oddaný germánské věci a jejímu vtělení – vůdci. Překoná všechno, každou překážku, a přispěje ke konečnému vítězství.

Muž v uniformě udělá několik kroků. Zblízka se podívá do očí posmrkávajícímu patnáctiletému chlapci, který se strachem pomočil. Sturmbannführer nakloní hlavu. Zhluboka se nadechne, nasaje odér chvějícího se těla.

Zápach špíny, dokonalý zápach špíny! pomyslí si.

Nebýt speciálního výcviku, dlouholeté práce při očišťování rasy a míst jako Hartheim, Ostland nebo Auschwitz, možná by se nechal zmást a viděl by před sebou člověka.

Důstojník vytáhne z pouzdra osobní Walther P38, přiloží ho k usmrkané hlavě a natáhne spoušť. Ozve se tiché prásknutí, ale lesem se hlučně rozléhá. Pistolí to trhne, vyvalí se trocha kouře. Chlapcovo tělo znehybní, šklubne sebou, kolena se mu podlomí a svalí se do sněhu.

Znechucený sturmbannführer třemi rychlými výstřely popraví další tři plačící červy.

Ostatní zajatci se rozkřičí. Rozprchli by se, pospolu je drží jenom hlavně samopalů. Povstalci stojí, kolébají se a ječí. Chybí jim sebeovládání, německá disciplína se jich ani nedotkla, jsou na tom ještě hůř než psi (ani jednou nezaštěkali, i když je rozdráždil pach krve).

Sturmbannführera popadne spravedlivá zlost. Odpad si s ním chce hrát na schovávanou? Dobře, výzvu přijímá.

Ukáže na mladou dívku, její jméno si pamatuje – Darina Kralovenská. Pomáhala zdejším banditům, roztahovala stehna partyzánům.

Pohybem ruky naznačí esesmanovi Ressovi, co po něm chce. Ress je chápavý, velitelovy rozkazy pochopí, vyplnil je už nesčetněkrát. Nikdy nezaváhal, ani teď ne.

Popadne Darinu za vlasy, nevšímá si toho, jak vríská (doteď si udržovala zbytky hrdosti), táhne ji zhruba deset metrů, oře jí do sněhu brázdu. Nakonec ji pustí a odchází.

Sturmbannführer se podívá na další své dva věrné – Mauera a Brunberga, držící psy. Nakloní hlavu, dává si načas.

Je zvědavý, jestli tentokrát vnitřnosti nečlověka něco odhalí. Už dlouho hledá odpověď na toto tajemství, touží konečně objevit rozdíl, hmatatelný rozdíl mezi odpadem a člověkem. Už dlouho ví, že pokud takový rozdíl existuje, skrývá se někde ve vnitřnostech. Společně s doktorem a brigadeführerem SS Karlem Gebhardtem ho v Auschwitzu hledali nejdříve na povrchu – v rozměrech lebky, nadočnicových obloucích nebo v liniích brady. Brzy ale zjistili, že musejí jít hlouběji, daleko hlouběji.

Sturmbannführer chce objevit mystérium, snad se mu to podaří. Usměje se (má milý, chlapecký úsměv) a mávne rukou.

Mauer s Brunbergem vypustí psy.

Díky dokonalému německému výcviku se na oběť vrhnou okamžitě. Z huby jim stříkají sliny.

Nelidské výkřiky se nesou horami. Zdá se, jako by pronikaly všude, není před nimi úniku. Zarývají se do skal, zmrzlých stromů i do země. Od tváří dvou mužů stojících na jižních pahorcích Chočských vrchů se ale neškodně odrážejí. Není v nich nic, žádný rozměr, do kterého by mohly proniknout. Oči ani dech dvojice neprozrazují rozrušení, zděšení nebo soucit.

Zažili to už mnohokrát. Nejen zažili – viděli, slyšeli, cítili, vdechovali, nahmatali. Všemi smysly do nich vstoupilo už tolik utrpení, že by stačilo na deset, sto lidských životů. Nervová soustava snese jen určité množství hrůzy, potom se přetíží a vypne.

„Už brzy,“ řekne mladší z dvojice.

„Jo,“ přitakává druhý a poplácá ho po zádech.

Odmílí se, napovídali toho už přespříliš. Stojí vedle sebe jako nerozluční přátelé, jako kdyby se znali celé roky, desetiletí.

Oba myslí na to samé. Před několika měsíci, na začátku Povstání, podobně ječeli Němci, které popravovali na nedaleké Podsuché. Byla jich více než stovka. Někteří byli vojáci nebo vlivní členové místní Deutsche Partei, další jenom bezvýznamní civilové, našlo se i několik žen. Všechno jedno – Němci.

Každý z nich zabil nejméně deset.

Pomohlo to.

Mladší z dvojice, stojící vpředu, si při vzpomínce vyhrne tlustý kabát. Zima mu nepřekáží, svrbění na předloktí je mnohem horší. Pokud se nepoškrábe, bude se připomínat čím dál neodbytněji, dokud...

Není nutné na to myslet.

Vyhrne si rukáv, odhalí předloktí a poškrábe si nahrubo vytetované číslo 44070.

Vytetovalo mu ho tam samo peklo.

Auschwitz-Birkenau, sekce Effektenlager II, sektor BII.

„Už brzy,“ zopakuje a zadívá se do lesů dole. Zahledí se do dálky. Přesně do míst, kde za hradbou smrků stojí sturmbannführer a doufá, že živá těla zbývajících osmnácti vězňů mu odhalí to, po čem touží.

Dunění těžkých houfnic z fronty zalévá celou kotlinu.

Sněží.

Nastává soumrak bohů.

Ružomberok, květen 1928

I.

Úzkým Hrabovským údolím zahřměl výstřel.

„Deset!“ zakřičel trenér Bolecký do rozléhající se ozvěny.

Z lavičky v zadní části střelnice se ozval potlesk a radostné výkřiky. Sedmáctiletý Karel Schmidt se pousmál, tvář měl ale stále přitisknutou k dřevěné pažbě. Pět desetibodových zásahů na tři sta metrů v jedné sérii nebyl špatný výsledek. Navíc střílel ze staré pušky Mannlicher M95, která si nejlepší roky odsloužila ještě v rakousko-uherské armádě. Zaznamenal jeden z nejlepších výsledků v dorosteneckém oddílu místní Střelecké jednoty.

Sklonil hlaveň, zručným pohybem vyhodil prázdný zásobník na pět nábojů a ještě v letu ho zachytil. Odložil zbraň, natáhl se po nové munici a zase začal plnit zásobník.

Vypadal soustředěně. Jako kdyby se ho trenérovo pochvalné přikývnutí ani potlesk a výkřiky nedotýkaly. Ve skutečnosti sledoval koutkem oka lavičku, především Bergártova dvojčata – Sáru a Lauru. Byly jenom o rok mladší. Přitahovaly ho jejich štíhlé, dívčí postavy a dlouhé zrzavé vlasy. Tleskaly mu, radovaly se z jeho výkonu.

Kdyby nechtěl působit ledově klidným dojmem, určitě by se usmál a zamával jim. Jenomže to nešlo. Hned vedle, v nejbližším střeleckém boxu, postával jeho spolužák z gymnázia a kamarád Viktor Hiler.

Znali se od dětství. Viktorovi rodiče vlastnili Hammerschmidtovu lékárnu na Podhoří. Koupili ji od starého lékárníka krátce před jeho odchodem do důchodu. Karla odmalíčka přitahovaly přírodní vědy. Lékárnu proto navštěvoval už od deseti let. Fascinovalo ho její vybavení – hmoždíře z tlustého porcelánu, nádoby s tajemnými nápisy, ale i zvláštní vůně, které se tam vznášely. Pan Hiler, Viktorův otec, byl k němu milý, rád mu odpovídal na dětské otázky. Právě v lékárně poznal i Viktora. Skamarádili se, často si spolu hráli.

Jelikož byli vrstevníci, stali se z nich na gymnáziu spolužáci. Karel neměl lepší kamarády než Viktora, Bergártova dvojčata a několik dalších

židovských dětí. Rozuměl si s nimi – měšťanské děti mu na rozdíl od nich připadaly vulgární a hloupé. Přijali ho mezi sebe, i když nebyl Žid. Měli své zvyky, jimž nerozuměl, zvláště se stravovali a slavili, když křesťané žádné svátky neměli. To ale byly pro Karla maličkosti. Důležité bylo, že si rozuměli.

I přesto se teď nemohl zbavit dojmu, že v kamarádově pohledu zachytil záblesk závidění. Viktor z pušky nestřílel ani zdaleka tak dobře. Desítku trefil maximálně z dvou set metrů. Byl příliš nesoustředěný a prchlivý. Odráželo se to ve všem, co dělal. Ani na gymnáziu nedosahoval tak dobrých výsledků jako Karel.

Viktor nikdy nestřílel z pušky před obecností, zejména ne po Karlově střelbě. Na to si dával pozor. Nesnesl, když se ukázalo, že je v něčem horší. Hlavně před Sárou a Laurou.

Místo pušky rád střílel ze sedmiranného revolveru Nagant, který si trenér Bolecký přivezl z Ruska. Viktor byl dobrý ve střelbě z krátkých zbraní na kratší vzdálenosti. Přesnost nebyla jeho silnou stránkou, exceloval ale v rychlosti. V krátkém okamžiku dokázal vypálit sedm ran, z nichž každá zasáhla střed terče ve vzdálenosti dvaceti metrů. Při rychlé střelbě to znamenalo vynikající výsledek.

I teď se údolím rozlehlo sedm výstřelů. Sára s Laurou a dalšími diváky si zacpali uši.

Když rachot utichl, Bolecký si prohlédl terč, vrátil se k Viktorovi a dal mu několik rad.

Potom zase střílel Karel. Mrkl na Viktora, natáhl závěr, přiložil si pušku k líci a dlouho mířil – měl obdivuhodnou trpělivost. Napjaté ticho se změnilo v tlak. Všichni očekávali první výstřel, jako kdyby je měl vysvobodit zpod tíže.

Když k němu konečně došlo, vydechli si. Následoval druhý a třetí. Karel střílel s naprostou jistotou. Všechny pět výstřelů zasáhlo střed terče. Z laičky k němu opět dolehl potlesk.

„Všechno závisí na soustředění,“ konstatoval Karel.

„Jistěže,“ zašeptal Viktor.

Trenér Bolecký přešel k dalším střelcům a těch dvou si víc nevyšimal.

II.

Léto bylo výjimečně horké. Červnové slunce pražilo na louky a pole. Už dlouho nezapršelo. Hory tyčící se okolo vypadaly seschle. Občasný závan větru nepřinášel vlhkost, jenom vůni vysušených stromů a sypké vyprahlé hlíny.

Výlety na okolní kopce podnikali často. Hlavně během letních prázdnin. Na nedaleký Čebrať se vydali v šesti. Kromě Viktora, Karla a dvojčat šel taky Izák Štern, syn místního obchodníka, a Leo Narsky. Toho vzali jenom do počtu. Byl o čtyři roky mladší, dolejšal. Viktor ho neměl rád, jednu dobu ho dokonce šikanoval, ale Lea to neodradilo. Pořád se za nimi plížil s odhodlaným výrazem ve tváři.

Kráčeli kolem nové nemocniční budovy, přešli po mostě Váh a zanořili se do řídkého smrkového porostu na úpatí kopce. Stála tam honosná vila. Prosmýkli se do zahrad a cestičkami pokrytými bílým šterkem stoupali do kopce.

„V téhle vile se narodil potomek císaře Františka Josefa,“ poučila je Sára. Zajímala se o historii. Karlovi se to líbilo. Jeho bavily spíš přírodní vědy, ale hezká Sára s ohnivými vlasy ho okouzila. Nikdo z vrstevníků neměl tak bystrou mysl jako ona. Karel to vnímal a oceňoval.

O to víc ho zlobilo, že Sáru přitahoval Viktor. Ani o něm si Karel nemyslel, že by byl hloupý. Uměl přemýšlet rychle a měl dobrou paměť, ale byl příliš prchlivý a výbušný. Svět knih ho vůbec nezajímal, podstatně radši získával vlastní zkušenosti, nejčastěji ve věcech, které netěšily rodiče ani profesory. Viktor chtěl ochutnat všechno, hlavně to, co mu zakazovali. Vyzkoušel už kouření, dal si alkohol i vepřové maso, které mu náboženství odepíralo. Karel ho podezřívá, že už má za sebou i milování se ženou.

„Slyšel jsem, že u toho rezervoáru, kam jdeme, straší,“ řekla Laura. Ráda něco sdělovala hned po Sáře. Nejraději měla, když tím přerušila rozhovor, o který se sestra pokoušela.

Sára se nezlobila, byl to přirozený způsob jejich soupeření. Karel postřehl, o co jde. Vyměnil si se Sárou chápavý pohled a oba se usmáli.

Viktor kráčel vpředu, nezdálo se, že by poslouchal, o čem se baví. Prohlížel si okolní stromy a hledal nejschůdnější cestu. Vždycky byl praktický, řeči ho zajímaly až později.

„Taky jsem to slyšel,“ přidal se Izák Štern kráčející vedle Laury. Zbývajícím čtyřem bylo jasné, že ti dva spolu něco mají. Dokonce ani malý Leo o tom nepochyboval.

Podél vyschlého lesního potoka došli na stezku, která je dovedla k louce ukryté v lese. Ze Salaše, jak se louce říkalo, byl výhled na celé město. V poledne horkého letního dne vypadalo nádherně. Skrz bzuzení hmyzu k nim doléhalo zvonění čtyřsetletého zvonu z kostela sv. Ondřeje. Městem protékal třpytící se Váh. Letos se nerozvodnil jako před dvěma lety, když voda zalila celé Rybárpole. Pod Čebратěm vedla košicko-bohumínská železnice, po níž právě lenivě přejížděl vlak tažený lokomotivou vypouštějící oblaka páry. Na všechny strany se táhly zelené louky a pole, které přecházely do hor obklopujících město.

Přímo pod nimi se rozprostíral komplex Mautnerových závodů – jedné z největších textilních továren ve střední Evropě. Rozkládala se na obrovité ploše na úpatí Čebратě. Mezi desítkami budov se hemžily drobné postavičky dělníků.

„Támhle v té přádelně pracuje můj otec,“ řekl Karel a ukázal na jednu z budov. Albert Schmidt byl uznávaný inženýr. Občas Karla vzal na exkurzi do textilky a ukazoval mu moderní tkalcovské stavy, navijče, snovadla a další stroje.

Chvíli se kochali pohledem na město, vrcholky Velké Fatry na jihu i siluetou Nízkých Tater na jihovýchodě. Výhled zapůsobil i na Viktora. Něco takového se nestávalo často. Po neproniknutelné tváři se mu rozlil úsměv, vypadal spokojený. Dokonce Karla poplácal po zádech a mrkl na Sáru. Když takhle pookrál, byl okouzlující.

Ticho přerhla Laura. „Pojďme už k tomu rezervoáru. Jsem zvědavá, jestli tam opravdu straší.“ Izák Štern se zasmál, hleděli si navzájem do očí, všechno se jim zdálo fajn. Leo Narsky nevypadal nadšeně, ale bál se zůstat na lesní louce sám, a tak vykročil za nimi.

Vodní rezervoár vypadal jako z pohádky. Byl to zděný domeček uprostřed houštiny. Zakrývaly ho smrky a keříky. Museli se k němu prodrat, nevedla tam žádná stezka. Teď, když stáli před ním, pocítili tíseň. Horký a sluncem prozářený svět nechali někde za sebou. Panovala tady zima a stíny.